

Regeringens proposition

2002/03:37

Reklam för kemiska produkter, m.m.

Prop.
2002/03:37

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 januari 2003

Göran Persson

Lena Sommestad
(Miljödepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition behandlas vissa lagändringar som behövs för genomförandet av fem direktiv; det s.k. biociddirektivet (direktiv 98/8/EG), det s.k. preparatdirektivet (direktiv 1999/45/EG), direktiv 92/32/EEG om ändring för sjunde gången i rådets direktiv 67/548/EEG om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, direktiv 2001/18/EG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer och det s.k. skrotbilsdirektivet (direktiv 2000/53/EG).

Som ett led i genomförandet av biociddirektivet, preparatdirektivet och direktiv 92/32/EEG föreslår regeringen att tre nya bestämmelser införs i 14 kap. miljöbalken. Dessa bestämmelser motsvarar direktivens krav på att viss konsumentinformation skall finnas med i reklam för produkter som omfattas av direktiven. I fråga om genetiskt modifierade organismer föranleder direktiv 2001/18/EG ändringar i 13 kap. miljöbalken såvitt avser definitionerna av avsiktlig utsättning och innesluten användning.

Därutöver föreslås att det i bilskrottningslagen (1975:343) införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela de föreskrifter som behövs för att genomföra skrotbilsdirektivets bestämmelser om trehjuliga motorfordon.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2003.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	4
2.2	Förslag till lag om ändring i bilskrotningslagen (1975:343)	7
3	Ärendet och dess beredning	8
4	Bakgrund	10
4.1	Biociddirektivet, ämnesdirektivet och preparatdirektivet	10
4.2	Direktivet om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer	10
4.3	Skrotbilsdirektivet	11
5	Lagförslagen	12
5.1	Krav på vissa uppgifter i reklam för biocidprodukter	12
5.2	Krav på vissa uppgifter i reklam för kemiska ämnen och beredningar av kemiska ämnen	15
5.3	Definitionerna av innesluten användning och avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer	17
5.4	Trehjuliga motorfordon enligt skrotbilsdirektivet	19
5.5	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	21
6	Konsekvenser	22
7	Författningskommentarer	24
7.1	Ändringarna i miljöbalken	24
7.2	Ändringarna i bilskrotningslagen (1975:343)	25
Bilaga 1	Promemorians lagförslag	26
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna	29
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	30
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	34
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 januari 2003	37
	Rättsdatablad	38

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2002/03:37

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i bilskrotningslagen (1975:343).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att 13 kap. 5 och 6 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i balken skall införas tre nya paragrafer, 14 kap. 8 a–8 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

5 §²

Med innesluten användning avses en verksamhet där någon modifierar organismer genetiskt eller odlar, förvarar, använder, transporterar, destruerar *eller* gör sig kvitt sådana genetiskt modifierade organismer och där specifika inneslutningsåtgärder används för att begränsa dessa organismers kontakt med allmänheten och miljön.

Med innesluten användning avses en verksamhet där någon

1. modifierar organismer genetiskt eller odlar, förvarar, transporterar, destruerar, gör sig kvitt *eller på annat sätt hanterar* sådana genetiskt modifierade organismer och

2. använder specifika inneslutningsåtgärder för att begränsa dessa organismers kontakt med allmänheten och miljön *och åstadkomma en hög grad av säkerhet för allmänheten och miljön.*

6 §

Med avsiktlig utsättning avses ett avsiktligt införande av genetiskt

Med avsiktlig utsättning avses ett avsiktligt införande av genetiskt

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG av den 12 mars 2001 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön och om upphävande av rådets direktiv 90/220/EEG (EGT L 106, 17.4.2001, s. 1, Celex 32001L0018), Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden (EGT L 123, 24.4.1998, s. 1, Celex 31998L0008), rådets direktiv 92/32/EEG av den 30 april 1992 om ändring för sjunde gången i rådets direktiv 67/548/EEG av den 30 april 1992 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen (EGT L 154, 5.6.1992, s. 1, Celex 31992L0032) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat (EGT L 200, 30.7.1999, s. 1, Celex 31999L0045), senast ändrat genom kommissionens direktiv 2001/60/EG.

² Senaste lydelse 2000:119.

modifierade organismer i miljö
utan någon särskild inneslutning.

modifierade organismer i miljö
utan användning av sådana in-
slutningsåtgärder som avses i 5 §.

14 kap.

8 a §

*I reklam för sådana biocid-
produkter som avses i artikel 2.1 a
i Europaparlamentets och rådets
direktiv 98/8/EG av den 16
februari 1998 om utsläppande av
biocidprodukter på marknaden³
och som inte omfattas av undan-
tagen i artikel 1.2 skall följande
iakttas.*

*Reklamen skall innehålla en
tydlig och från reklamen i övrigt
särskiljbar uppmaning att använ-
da biocider på ett säkert sätt och
alltid före användning ta del av
upplysningarna på produktens
förpackning och annan produkt-
information. I uppmaningen får
ordet "biocider" ersättas med en
beskrivning av den typ av biocider
som produkten tillhör.*

*Uttryck som "låg risk", "inte
giftig", "oskadlig" eller liknande
som anger att produkten inte är
farlig eller kan leda till en
underskattning av de faror som är
förenade med produkten får inte
förekomma i reklamen.*

8 b §

*I reklam för ämnen som är farliga
enligt artikel 2.2 i rådets direktiv
67/548/EEG av den 27 juni 1967
om tillnärmning av lagar och
andra författningar om klassi-
ficering, förpackning och märk-
ning av farliga ämnen⁴, senast
ändrat genom kommissionens
direktiv 2001/59/EG⁵, och som
inte omfattas av undantagen i*

³ EGT L 123, 24.4.1998, s 1. (Celex 31998L0018).

⁴ EGT P 196, 16.8.1967, s. 1 (Celex 31967L0548).

⁵ EGT L 225, 21.8.2001, s. 1, (Celex 32001L0059).

artikel 1.2 skall anges den farlighetskategori eller de farlighetskategorier som ämnet tillhör.

8 c §

I reklam för beredningar av kemiska ämnen, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som beredningen är avsedd att levereras med, skall, om beredningen är farlig enligt artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat⁶, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2001/60/EG⁷, och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, reklamen innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som skall anges på etiketten eller förpackningen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2. I fråga om beredningar av kemiska ämnen som omfattas av rådets direktiv 91/414/EEG av den 19 augusti 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden⁸, senast ändrat genom direktiv 2003/5/EG⁹, eller som är biocidprodukter och omfattas av direktiv 98/8/EG om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, skall 14 kap. 8 c § tillämpas från och med den 30 juli 2004.

⁶ EGT L 200, 30.7.1999, s. 1 (Celex 31999L0045).

⁷ EGT L 226, 22.8.2001, s. 5 (Celex 32001L0060).

⁸ EGT L 230, 19.8.1991, s. 1 (Celex 31991L0414).

⁹ EGT L 8, 14.1.2003, s. 7 (Celex 32003L0005).

2.2 Förslag till lag om ändring i bilskrotningslagen
(1975:343)

Prop. 2002/03:37

Härigenom föreskrivs¹⁰ att det i bilskrotningslagen (1975:343) skall införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att vad som sägs om skrotbil, personbil, buss och lastbil i denna lag eller i föreskrifter meddelade med stöd av denna lag även skall gälla i fråga om andra slag av motorfordon, om det behövs till följd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon¹¹, ändrat genom kommissionens beslut 2002/525/EG¹².

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

¹⁰ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon (EGT L 269, 21.10.2000, s. 34, Celex 32000L0053).

¹¹ EGT L 269, 21.10.2000, s. 34 (Celex 3200L0053).

¹² EGT L 170, 29.6.2002, s. 81 (Celex 32002D025).

3 Ärendet och dess beredning

Detta ärende föranses av att det inom Regeringskansliet har pågått ett arbete med att i den svenska författningen genomföra fem EG-direktiv. Direktiven har till största delen kunnat genomföras med förordningar och myndighetsföreskrifter. Riksdagen har också beslutat om några lagändringar (prop. 1999/2000:53, bet. 1999/2000: MJU10, rskr. 1999/2000:157 och prop. 2000/01:47, bet. 2000/01: MJU13, rskr. 2000/01:160).

Två av direktiven innehåller bestämmelser om att vissa krav skall ställas på reklam för kemiska produkter. Detta gäller biociddirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, EGT L 123, 24.4.1998, s. 1, Celex 31998L0008) och preparatdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat, EGT L 200, 30.7.1999, s. 1, Celex 31999L0045). Under ärendets handläggning har uppmärksamats att en liknande reklambestämmelse finns i ett direktiv om ändring i det s.k. ämnesdirektivet (rådets direktiv 92/32/EEG av den 30 april 1992 om ändring för sjunde gången i rådets direktiv 67/548/EEG av den 30 april 1992 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, EGT L 154, 5.6.1992, s. 1 Celex 31992L0032).

Direktivet om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer (Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG av den 12 mars 2001 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön och om upphävande av rådets direktiv 90/220/EEG, EGT L 106, 17.4.2001, s. 1, Celex 32001L0018) gör det nödvändigt att ändra två definitionsbestämmelser i miljöbalken.

Skrotbilsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG av den 18 september 2000 om uttjänta fordon, EGT L 269, 21.10.2000, s. 34, Celex 3200L0053) innebär att krav behöver ställas på vissa trehjuliga motorfordon. För detta behövs ett bemyndigande.

Innan biociddirektivet antogs var det föremål för behandling i riksdagens EU-nämnd, bl.a. den 20 juni 1996. Skrotbilsdirektivet och direktivet om avsiktlig utsättning behandlades i EU-nämnden den 18 juni 1999. Preparatdirektivet behandlades den 15 maj 1998.

Gemensamt för direktiven är att det för genomförandet behövs vissa ytterligare lagändringar. Inom Miljödepartementet har därför tagits fram förslag till de lagändringar som anses nödvändiga. Förslagen har presenterats i en promemoria som har remissbehandlats. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Det lagförslag som föranses av direktiv 92/32/EEG ingick inte i promemorian men har under ärendets handläggning beretts med de remissinstanser som är berörda av förslaget. Remissvaren och en remissammanställning finns tillgängliga i Miljödepartementet (dnr M2002/3759/R). Remissinstansernas synpunkter redovisas i allt väsentligt under respektive avsnitt i denna proposition.

Förslagen i denna proposition bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen och Vänsterpartiet. Prop. 2002/03:37

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 november 2002 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådet har i huvudsak godtagit förslagen men i fråga om de bestämmelser som rör reklam förordat att hänvisningar görs i paragraferna till de relevanta direktiven. I fråga om skrotbilar har lagrådet framfört att det föreslagna bemyndigandet har fått en för vidsträckt omfattning. Lagrådets yttrande återges i *bilaga 4*. Med anledning av yttrandet har lagförslagen justerats. Lagrådets synpunkter behandlas närmare i avsnitten 5.1, 5.2 och 5.4.

4 Bakgrund

4.1 Biociddirektivet, ämnesdirektivet och preparatdirektivet

Biociddirektivet innehåller bestämmelser om bekämpningsmedel avsedda för andra ändamål än användning i jordbruket.

När det gäller regler om klassificering och märkning av kemiska produkter görs en åtskillnad mellan ämnen och preparat. Preparat är beredningar av kemiska ämnen. Ämnen regleras i det s.k. ämnesdirektivet (rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, EGT P 196, 16.8.1967, s. 1, Celex 31967L0548). Preparat regleras i preparatdirektivet. De krav som ställs i direktiven har sin utgångspunkt i ämnenas och preparatens inneboende egenskaper. Direktiven är kopplade till varandra och utvecklas ständigt. Preparatdirektivet ersätter ett tidigare direktiv på samma område. Det direktivet genomfördes huvudsakligen med myndighetsföreskrifter.

Biociddirektivet och preparatdirektivet kan i nästan alla avseenden genomföras med stöd av bemyndiganden i miljöbalken. I denna proposition behandlas genomförandet av de artiklar i direktiven som avser reklam.

I direktiv 92/32/EEG om ändring i ämnesdirektivet finns också en bestämmelse om reklam som ännu inte genomförts korrekt i den svenska lagstiftningen.

4.2 Direktivet om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer

Bestämmelser om genteknik finns i 13 kap. miljöbalken. Bestämmelserna avser både innesluten användning och avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer, inklusive mikroorganismer. Svenska bestämmelser om genetiskt modifierade organismer skall innebära ett genomförande av EG-rättens krav på såväl innesluten användning som avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer. Kraven på innesluten användning har nyligen reformerats och nu har turen kommit till avsiktlig utsättning. Med de bemyndiganden som finns i 13 kap. 2, 9, 11 och 14–18 §§ innehåller miljöbalken de bestämmelser som behövs för genomförandet av direktivet om avsiktlig utsättning. I allt väsentligt genomförs direktivet med en förordning som regeringen utfärdar. Direktivet gör det dock nödvändigt att justera miljöbalkens definitioner av innesluten användning och avsiktlig utsättning (13 kap. 5 och 6 §§).

Skrotbilsdirektivet ställer krav på medlemsstaterna att fastställa åtgärder som syftar till att förebygga uppkomsten av avfall från fordon. Direktivet syftar också till att främja återanvändning, materialåtervinning och andra former av återvinning av uttjänta fordon och deras komponenter så att behovet av att bortskaffa avfall minskar. Därutöver syftar direktivet till förbättrade miljöprestationer hos alla ekonomiska aktörer som berörs under fordonens livstid, särskilt hos dem som direkt har att göra med omhändertagandet av uttjänta fordon.

Svenska bestämmelser om bilskrotningsverksamhet finns i bilskrotningslagen (1975:343), bilskrotningsförordningen (1975:348) samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om skrotbilsverksamhet (NFS 2002:2). Ett producentansvar för bilar trädde i kraft den 1 januari 1998 genom förordningen (1997:788) om producentansvar för bilar.

Sverige hade alltså ett system för omhändertagande av uttjänta fordon redan innan skrotbilsdirektivet trädde i kraft. Direktivet har dock föranlett ändringar i svenska förordningar och myndighetsföreskrifter. Lagändringar om bl.a. skrotningsintyg och skrotningsavgift har beslutats efter förslag från regeringen (prop. 2000/01:47, bet. 2000/01:MJU13, rskr. 2000/01:160). Denna proposition avser endast ett bemyndigande som behövs för att genomföra de bestämmelser i direktivet som avser vissa trehjuliga motorfordon.

5 Lagförslagen

5.1 Krav på vissa uppgifter i reklam för biocidprodukter

Regeringens förslag: Reklam för en biocidprodukt skall innehålla en tydlig och från reklamen i övrigt särskiljbar uppmaning att använda biocider på ett säkert sätt och alltid före användning ta del av upplysningarna på produktens förpackning och annan produktinformation. I upplysningen får i stället för ordet biocider användas en korrekt beskrivning av den typ av biocider som produkten tillhör. Reklamen får inte innehålla vissa uttryck som kan vilseleda om produktens farlighet. Reklamkravet skall endast gälla i fråga om biocidprodukter som omfattas av biociddirektivet (direktiv 1998/8/EG).

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Jämfört med promemorians förslag har det i regeringens förslag gjorts vissa preciseringar som föranletts av remissinstansernas och Lagrådets synpunkter.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* har tillstyrkt förslaget. *Kemikalieinspektionen*, *Kemisk-tekniska leverantörförbundet*, *Naturvårdsverket* och *Plast & Kemibranscherna* har framfört att paragrafen i högre utsträckning bör följa formuleringen i artikel 22 i biociddirektivet. *Kemikalieinspektionen* har därutöver pekat på att 1 kap. 9 § 2 tryckfrihetsförordningen endast avser bestämmelser om förbud medan förslaget föreskriver att reklamen skall ha visst innehåll. Därför har Kemikalieinspektionen förordnat att bestämmelsen utformas som ett förbud med vissa villkor.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 22 i biociddirektivet skall medlemsstaterna kräva att all reklam för biocidprodukter åtföljs av följande text: "Biocider skall användas på ett säkert sätt. Läs alltid etiketten och produktionsformationen före användning." Denna text skall tydligt kunna urskiljas från den övriga reklamtexten. Artikeln innehåller också ett specifikt krav på att reklam för biocidprodukter inte i något fall får innehålla uppgifter av typen "lågriksbiocidprodukt", "inte giftig", "oskadlig" eller liknande.

Reklam kan omfattas av tryckfrihetsförordningens bestämmelser. Tryckfrihetsförordningen har dock inte som syfte att skydda näringsidkares ekonomiska intressen. Med den utgångspunkten anses tryckfrihetsförordningens straff- och processrättsliga exklusivitet inte hindra att reklam i viss utsträckning underkastas regler i vanlig lag. Det anses också vara möjligt att i vanlig lag föreskriva om informationsskyldighet såväl i reklam som i andra meddelanden (prop. 1986/87:151 s. 48). Av tryckfrihetsförordningen (1 kap. 9 § 2) framgår också uttryckligen att, utan hinder av förordningen, gäller vad som i lag är stadgat om förbud mot kommersiell annons som meddelats till skydd för hälsa eller miljö

enligt förpliktelse som följer av anslutningen till Europeiska gemenskaperna. Med förbud avses inte endast totalförbud, utan även villkor för annonseringen eller andra begränsningar i rätten att annonsera (prop. 1973:123 s. 47 och 1993/94:114 s. 33).

Enligt 1 kap. 12 § yttrandefrihetsgrundlagen skall vad som sägs i 1 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen om att föreskrifter i lag får meddelas i fråga om vissa kommersiella annonser gälla också i fråga om radioprogram och tekniska upptagningar. Det framgår också att yttrandefrihetsgrundlagen inte hindrar att det i lag får meddelas föreskrifter om förbud i övrigt mot kommersiell reklam i radioprogram eller om villkor för sådan reklam.

Något hinder från tryck- och yttrandefrihetsrättslig synpunkt att genomföra direktivet i denna del torde alltså inte finnas. Skulle beträffande viss reklam nu angivna undantag inte vara tillämpliga, har naturligtvis tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen företräde.

Vad som är en biocidprodukt har inte definierats i miljöbalken. Reklambestämmelserna i biociddirektivets artikel 22 gäller endast biocidprodukter som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Tillämpningsområdet bestäms av ett stort antal bestämmelser i direktivet. Från lagteknisk synpunkt är det inte lämpligt att göra en motsvarande detaljreglering i miljöbalken. Med stöd av bemyndiganden i balken har därför biocidprodukt definierats i förordningen (2000:338) om biocidprodukter. Där sägs att en biocidprodukt är ett kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel enligt definitionerna i 14 kap. miljöbalken och som inte är växtskyddsmedel enligt växtskyddsmedelsdirektivet (rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om växtskyddsmedel på marknaden, EGT L 230, 19.8.1991, s.1, Celex 31991L0414). Denna definition är dock något vidare än den i biociddirektivet då den även inkluderar nematoder, insekter och spindeldjur. I förordningen om biocidprodukter har Kemikalieinspektionen bemyndigats att meddela de föreskrifter som behövs till följd av biociddirektivets detaljerade bestämmelser om bl.a. undantag från tillämpningsområdet.

I stället för detaljerade bestämmelser i lagtexten har Lagrådet förordnat att sådana bestämmelser utfärdas med stöd av en särskild bestämmelse om delegation i förhållande till de föreslagna nya paragraferna.

Eftersom reklam ingår i saluföringen av produkter vore det i och för sig möjligt att med stöd av 14 kap. 24 § miljöbalken utfärda de bestämmelser som behövs till följd av direktivets reklambestämmelser. Mot bakgrund av tryckfrihetsförordningens särskilda krav bör dock det allmänt formulerade bemyndigandet i 14 kap. 24 § miljöbalken inte utnyttjas för att införa bestämmelser om innehållet i reklam. Enligt regeringens bedömning bör åtminstone de grundläggande krav som ställs på reklamen framgå av lagtexten. Den närmare avgränsningen av vilka produkter som omfattas av kraven kan dock, som i detta fall, med fördel kunna bestämmas med stöd av bemyndigande i lagen. De krav som enligt direktivet skall ställas på reklamen är inte mer detaljerade än att de kan framgå direkt av lagtexten.

I fråga om vilka produkter som omfattas av reklamkravet föreslogs i lagrådsremissen en formulering som innebar en hänvisning till bestämmelser om biocidprodukter som meddelats med stöd av

miljöbalken. Det förslaget motiverades med att biocidprodukter redan är definierade i sådana föreskrifter och med att den detaljerade avgränsning som följer av biociddirektivet inte är lämplig i lagtexten. En korrekt avgränsning förutsatte därutöver en formulering om att reklamkravet inte skall gälla andra biocidprodukter än sådana som omfattas av biociddirektivet. Lagrådet fann att det inte finns skäl för en sådan dubbel hänvisning. Med den av Lagrådet föreslagna formuleringen undviks den dubbla hänvisningen.

I stället för detaljerade hänvisningar till biociddirektivet eller artiklar i direktivet vore det möjligt att införa en bestämmelse om att regeringen får meddela föreskrifter om vilka produkter som reklamkravet skall omfatta. Oavsett om detaljerade hänvisningar till direktivet och dess artiklar görs direkt i lagtexten eller med stöd av ett bemyndigande blir det, som också Lagrådet påpekat, nödvändigt att ta del av de svenska bestämmelser med vilka direktivet i övrigt genomförs.

Mot denna bakgrund skulle enligt regeringens mening inte mycket vinnas med indirekta hänvisningar till direktivet och dess artiklar. Regeringens förslag har justerats på det sätt som Lagrådet föreslagit.

Enligt direktivet skall annonsören i reklamen uppmana mottagaren att bland annat läsa etiketten. Det är dock inte alltid som varningsinformation eller liknande anges på en etikett. Märkning kan ske på förpackningen utan att en etikett används. Det vore därför, i likhet med vad Lagrådet förordat, mer adekvat att kräva att reklamen skall innehålla en uppmaning att ta del av upplysningarna på produktens förpackning och annan produktinformation. En sådan uppmaning omfattar information som lämnas på en etikett.

Från remissinstanserna har framförts att den föreslagna paragrafen bör så långt som möjligt följa formuleringen i artikel 22 i biociddirektivet. Naturvårdsverket har anfört att citationstecknen i artikeln gör att utrymmet för avvikelser är mycket litet samt att direktivet syftar till att alla medlemsstater skall ha krav på en likalydande text i all reklam för biocidprodukter. Enligt regeringens bedömning innebär språkskillnaderna mellan medlemsstaterna att ordalydelsen av varningstexten aldrig blir densamma i två olika språkområden. Att strikt följa den ordalydelse som anges inom citationstecken skulle dessutom leda fel. Där står nämligen att man skall uppmana till läsning av ”produktionsinformationen”, vilket knappast kan vara avsikten. Det avsedda måste vara information om produkten och dess inneboende farlighet, inte information om produktionen av den. Exempelvis kan nämnas att i den engelska språkversionen av direktivet används uttrycket ”product information” och i den danska ”upplysningar om produkt”. En korrekt översättning av dessa uttryck är produktinformation, inte produktionsinformation.

Om den svenska bestämmelsen utformas som regeringen föreslår, kan annonsörer inte undgå att i reklamen upplysa mottagaren om att biocider skall användas på ett säkert sätt samt uppmana mottagaren att läsa etiketten och produktinformationen före användning. Det är inte möjligt att efterleva en sådan bestämmelse utan att välja en text eller ordalydelse som uppfyller direktivets krav.

Annonsörerna skall enligt artikel 22 i biociddirektivet få ersätta ordet ”biocider” i den föreskrivna upplysningen med en riktig beskrivning av

den produkttyp som reklamen avser. Det kan bli fråga om att i stället för ordet biocider skriva eller säga träsnyddsmiddel, desinfektionsmedel, ytverkande biocider, antifoulingprodukter eller annat som talar om vad det är för typ av biocidprodukt. Det bör av den svenska bestämmelsen framgå att en sådan möjlighet finns.

Av biociddirektivets artikel 22 framgår även att medlemsstaterna skall kräva att det i reklam för biocidprodukter inte får hänvisas till produkten på ett sätt som är vilseledande med hänsyn till produktens risker för människor och miljön. En bestämmelse om vilseledande reklam finns redan i 6 § marknadsföringslagen (1995:450). Där sägs att en näringsidkare vid marknadsföringen av en produkt inte får använda påståenden eller andra framställningar som är vilseledande i fråga om näringsidkarens egen eller någon annan näringsidkares näringsverksamhet. Detta gäller särskilt framställningar som avser produktens inverkan på hälsa eller miljön. Utöver bestämmelserna i marknadsföringslagen behövs därför inget allmänt förbud mot vilseledande reklam för biocidprodukter. Artikel 22 i biociddirektivet innehåller dock, som ovan nämnts, ett specifikt krav på att reklam för biocidprodukter inte i något fall får innehålla uppgifter av typen "lågriskbiocidprodukt", "inte giftig", "oskadlig" eller liknande. Detta specifika krav behöver komma till uttryck i lagtexten.

Naturvårdsverket har anmärkt att det i biociddirektivet står att reklam för biocidprodukter inte i något fall får innehålla uppgifter av typen "lågriskbiocidprodukt" och att detta ord inte finns med i förslaget till den svenska bestämmelsen. Termen lågriskbiocidprodukt förekommer inte på annan plats i miljöbalken och bör undvikas i lagtexten. Med ett förbud mot uttryck som "låg risk" i reklamen är det naturligtvis inte heller tillåtet att använda uttrycket "lågriskbiocidprodukt".

Den föreslagna bestämmelsen om krav på reklam för biocidprodukter bör införas i anslutning till bestämmelsen om produktinformation i 14 kap. miljöbalken.

5.2 Krav på vissa uppgifter i reklam för kemiska ämnen och beredningar av kemiska ämnen

Regeringens förslag: I reklam för ämnen som är farliga enligt artikel 2.2 i ämnesdirektivet (direktiv 67/548/EEG) och som inte omfattas av undantagen i artikel 1.2 skall anges den farlighetskategori eller de farlighetskategorier som ämnet tillhör.

I reklam för beredningar av kemiska ämnen, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som beredningen är avsedd att levereras med, skall, om beredningen är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet (direktiv 1999/45/EG) och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, reklamen innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som skall anges på etiketten eller förpackningen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens såvitt avser reklam för beredningar av kemiska ämnen. Under ärendets

handläggning uppmärksammades att ett liknande krav följer av artikel 26 i direktiv 92/32/EEG om ändring i ämnesdirektivet. Promemorians förslag kompletterades därför med ett förslag som överensstämmer med regeringens förslag. Kompletteringen har beretts med de remissinstanser som är berörda av förslaget.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* har tillstyrkt förslaget. I övrigt har remissinstanserna inte haft andra synpunkter än vad som beskrivs i det följande. *Naturvårdsverket* har anfört att preparatdirektivet inte omfattar alla beredningar av kemiska ämnen och att den föreslagna paragrafen (8 c § i regeringens förslag) inte heller bör göra det. *Kemikalieinspektionen* har pekat på att 1 kap. 9 § 2 tryckfrihetsförordningen endast avser bestämmelser om förbud medan förslaget endast föreskriver att reklamen skall ha visst innehåll. Därför har Kemikalieinspektionen förordnat att bestämmelsen utformas som ett förbud med vissa villkor.

Skälen för regeringens förslag: Klassificeringssystemet på kemikalieområdet gör en åtskillnad mellan ämnen, som regleras i ämnesdirektivet, och preparat, som regleras i preparatdirektivet. Med preparat menas kemiska produkter som består av flera ämnen, dvs. beredningar av kemiska ämnen. Båda dessa direktiv innehåller bestämmelser om reklam som inte genomförts i svensk lagstiftning. Som framgått i avsnitt 5.1 torde det inte finnas något tryck- eller yttrandefrihetsrättsligt hinder mot att genomföra direktivens reklamkrav.

Lagrådet har allmänt förordnat att detaljerade bestämmelser borde utfärdas med stöd av en särskild bestämmelse om delegation i förhållande till de föreslagna nya paragraferna. Regeringens syn på den frågan finns redovisad i avsnitt 5.1.

Ämnesdirektivet beslutades redan 1967. I rådets direktiv 92/32/EEG om ändring i ämnesdirektivet infördes ett krav på att reklam för ett ämne som tillhör en eller flera uppräknade kategorier skall vara förbjuden om inte de aktuella kategorierna anges i reklamen (artikel 26 jämförd med artikel 2.2 i direktiv 92/32/EEG). Det är alltså fråga om de kategorier av farliga egenskaper som är uppräknade i artikel 2.2 i direktiv 67/548/EEG; explosiva, oxiderande, synnerligen brandfarliga, mycket brandfarliga, brandfarliga, mycket giftiga, giftiga, hälsoskadliga, frätande, irriterande, sensibiliserande, cancerogena, mutagena, skadliga för fortplantningen och miljöfarliga. I svensk författningstext (bl.a. Kemikalieinspektionens föreskrifter) används uttrycket ”extremt brandfarligt” som liktydigt med ”synnerligen brandfarligt”, uttrycket ”allergiframkallande” som liktydigt med ”sensibiliserande”, uttrycket ”cancerframkallande” som liktydigt med ”cancerogent” och uttrycket ”reproduktionstoxiskt” som liktydigt med ”skadligt för fortplantningen”. Vissa undantag från direktivets tillämpningsområde framgår av artikel 1.2.

I en bilaga till ämnesdirektivet har förtecknats ämnen som ansetts som farliga, dvs. sådana ämnen som faller in under någon av kategorierna i artikel 2.2. En sådan kategorisering har även gjorts i myndighetsföreskrifter. Av artikel 6 i direktivet följer att distributörer och andra kan ha en skyldighet att förse allmänheten med uppgifter också med avseende på ämnen som ännu inte kommit med på listan över farliga ämnen. En rimlig tolkning av direktivet är att skyldigheten att ange farlighetskategori i reklamen gäller även för sådana ämnen som enligt direktivet anses farliga men som inte finns med på listan. I den

föreslagna 8 b § i lagrådsremissen angavs att informationsplikten i reklam för ämnen inträdde för det fall ämnet var kategoriserat i någon av nämnda kategorier. Lagrådet har anfört att med uttrycket ”är kategoriserat” antyds att det finns ett beslut. Uttrycket kan leda fel. Därför bör föreskrivas att i reklam för ämnen som är farliga enligt artikel 2.2 i ämnesdirektivet, och som inte omfattas av undantagen i artikel 1.2, skall anges den farlighetskategori eller de farlighetskategorier som ämnet tillhör. En sådan bestämmelse, justerad i enlighet med Lagrådets förslag, bör införas i anslutning till bestämmelsen om produktinformation i 14 kap. miljöbalken.

Även i preparatdirektivet finns en reklambestämmelse (artikel 13). Där anges att ”all reklam för ett preparat som omfattas av detta direktiv, vilken gör det möjligt för en enskild person att ingå ett köpeavtal utan att först ha sett etiketten till detta preparat skall ange den eller de typer av fara som anges på etiketten”. Preparatdirektivet omfattar de farliga beredningar som omfattas av någon av kategorierna i artikel 2.2. Kategoribeteckningarna i artikel 2.2 motsvarar ämnesdirektivets artikel 2.2. Direktivet omfattar dessutom preparat där vissa varningstexter skall finnas på etiketten oberoende av om beredningen tillhör någon av kategorierna eller inte. Det gäller t.ex. beredningar som innehåller bly, cyanoakrylat, isocyanater eller något allergiframkallande ämne. I artikel 1.2 föreskrivs undantag från direktivets tillämpningsområde. Lagrådsremissens formulering av 8 c § innehöll ingen hänvisning till preparatdirektivet. Lagrådet har anfört att den i lagrådsremissen föreslagna formuleringen gav intryck av att alla beredningar av kemiska ämnen är farliga och att det endast gäller att ge den presumtiva köparen upplysning om vilken typ av fara det är fråga om. Därför föreslog Lagrådet att det i paragrafen skulle införas en hänvisning till preparatdirektivet.

Preparatdirektivets reklamkrav gäller om reklamen gör det möjligt för en enskild person att ingå ett köpeavtal utan att först ha sett etiketten till detta preparat. Sådan reklam kan vara en annons som innehåller en beställningskupong eller en annons där ett ordertelefonnummer anges.

En bestämmelse som motsvarar preparatdirektivets reklamkrav bör införas i anslutning till bestämmelsen om produktinformation i 14 kap. miljöbalken. Förslaget har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

5.3 Definitionerna av innesluten användning och avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer

Regeringens förslag: Definitionerna av innesluten användning och avsiktlig utsättning i 13 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken ändras så att de överensstämmer med nu gällande lydelse av EG-direktiven om avsiktlig utsättning och innesluten användning av genetiskt modifierade organismer. I rekvisiten för vad som avses med innesluten användning läggs till att inneslutningsåtgärder skall syfta till att åstadkomma en hög grad av säkerhet för allmänheten och miljön.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kooperativa förbundet* och *Kemikalieinspektionen* har tillstyrkt förslaget. *Skogsstyrelsen* har förordat en mindre krånglig formulering. *Konsumentverket*, *Naturvårdsverket* och *Arbetsmiljöverket* har förordat att 13 kap. 5 § miljöbalken avslutas med lydelsen "...för att begränsa dessa organismers kontakt med allmänheten och miljön och för att åstadkomma en hög grad av säkerhet för allmänheten och miljön". *Gentekniknämnden* har föreslagit ett liknande förtydligande.

Skälen för regeringens förslag: Direktiv 2001/18/EG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer ersätter rådets direktiv 90/220/EEG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön (EGT L 117, 8.5.1990, s. 15, Celex 21990L0220). Det nya direktivet innebär bl.a. att definitionen av avsiktlig utsättning ändras. I och med ändringen kopplas definitionen av avsiktlig utsättning direkt till definitionen av innesluten användning, såsom denna utformats enligt rådets direktiv 98/81/EG om ändring av direktiv 90/219/EEG om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (EGT L 330, 5.12.1998, s.13, Celex 31998L0081, rättat i EGT L 93, 8.4.1999, s. 27).

I det nya direktivet om avsiktlig utsättning definieras avsiktlig utsättning som "varje form av avsiktligt införande av en genetiskt modifierad organism eller en kombination av genetiskt modifierade organismer i miljön för vilka inga specifika inneslutningsåtgärder används för att begränsa deras kontakt med allmänheten och miljön och för att åstadkomma en hög grad av säkerhet för allmänheten och miljön".

I den del definitionen hänvisar till inneslutningsåtgärder, motsvarar den definitionen av innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer enligt direktiv 98/81/EG. Enligt detta direktiv avses med innesluten användning "varje verksamhet där mikroorganismer modifieras genetiskt eller där man odlar, förvarar, transporterar, destruerar, blir kvitt eller på annat sätt använder sådana genetiskt modifierade mikroorganismer och där specifika inneslutningsåtgärder används för att begränsa dessa mikroorganismers kontakt med allmänheten och miljön och för att åstadkomma en hög grad av säkerhet för de senare".

Den nuvarande definitionen av avsiktlig utsättning i 13 kap. 6 § miljöbalken överensstämmer inte med den motsvarande definitionen i det nya direktivet om avsiktlig utsättning. För att genomföra direktivet om avsiktlig utsättning är det nödvändigt att ändra miljöbalkens definitioner av avsiktlig utsättning och innesluten användning. De båda direktiven om avsiktlig utsättning och innesluten användning överensstämmer nu i fråga om vad som i definitionen av innesluten användning menas med inneslutningsåtgärder. Miljöbalkens definitioner bör ha en motsvarande överensstämmelse. Detta behövs för att säkerställa att svenska bestämmelser om genetiskt modifierade organismer kommer att omfatta alla verksamheter med genetiskt modifierade organismer som avses i de båda direktiven.

Arbetsmiljöverket har, i fråga om utformningen av 13 kap. 5 § miljöbalken, anfört att definitionen av innesluten användning bör ha följande lydelse: "Med innesluten användning avses en verksamhet där någon

modifierar organismer genetiskt eller odlar, förvarar, transporterar, destruerar, gör sig kvitt eller på annat sätt använder sådana genetiskt modifierade organismer och där specifika inneslutningsåtgärder används för att ...”. Enligt Arbetsmiljöverket har gemenskapslagstiftaren med uttrycket ”på annat sätt använder” avsett att täcka in alla användningar, även sådana som inte räknats upp som exempel i direktivets definition.

Som Arbetsmiljöverket anfört bör, vid utformningen av 13 kap. 5 § miljöbalken, hänsyn tas till att det i direktiv 98/81/EG måste ha funnits ett särskilt syfte med skrivningen ”på annat sätt använder”. I paragrafens nuvarande lydelse framgår att ”använder” är en hantering som omfattas av definitionen. Det är uteslutet att det skulle finnas någon användning som inte täcks in av ordet ”använder”. Den nuvarande placeringen av ordet ”använder” beror på att det från språklig synpunkt knappast vore korrekt att betrakta ”destruerar” eller ”blir kvitt” som en form av användning. Genom direktivets formulering ”varje verksamhet där...” följt av en uppräkningslista av olika hanteringsformer och med avslutningen ”... eller på annat sätt används”, måste dock direktivets bestämmelse anses syfta till att i uttrycket ”innesluten användning” fånga in varje hantering där specifika inneslutningsåtgärder används. Motsatt slutsats skulle vara oförenlig med direktivets syfte. För ett korrekt genomförande av direktivet och för att undanröja tvivel om att alla hanteringsformer omfattas bör paragrafen justeras och ordet ”hanterar” användas i stället för ”använder”.

5.4 Trehjuliga motorfordon enligt skrotbilsdirektivet

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att vad som sägs om skrotbil, personbil, buss och lastbil i bilskrottningslagen (1975:343) eller i föreskrifter meddelade med stöd av lagen även skall gälla i fråga om andra slag av motorfordon, om det behövs till följd av direktiv 2000/53/EG om uttjänade fordon (skrotbilsdirektivet).

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Promemorians förslag innehöll ingen hänvisning till skrotbilsdirektivet.

Remissinstanserna: *Naturvårdsverket* har tillstyrkt förslaget men har anfört att lagtexten bör kompletteras med en hänvisning till skrotbilsdirektivet, så att bemyndigandet inte kommer att omfatta mer än vad direktivet avser, alternativt att det i lagtexten direkt uttalas att det avser trehjuliga motorfordon. *Vägverket* har förklarat sig inte ha någon erinran mot förslaget.

Sveriges Bilskrottares Riksförbund och *BIL Sweden* har avstyrkt förslaget och anfört att skrotbilsdirektivets krav på att vissa trehjuliga motorfordon skall överlämnas till auktoriserade behandlingsanläggningar inte bör medföra ett krav på att sådana fordon skall överlämnas till auktoriserade skrotare enligt 2 § bilskrottningslagen (1975:343). Trehjuliga motorfordon bör inte heller inlemmas i bilskrottningslagens ekonomiska system utan en genomgripande analys om vilka konsekvenser detta skulle medföra.

Skälen för regeringens förslag: I skrotbilsdirektivet ställs krav på att vissa trehjuliga motorfordon skall omfattas av ett antal bestämmelser i direktivet. Med trehjuliga motorfordon avses trehjuliga motorfordon enligt definitionen i rådets direktiv 92/61/EEG av den 30 juni 1992 om typgodkännande av två- och trehjuliga motorfordon (EGT L 225, 10.8.1992, s. 72, Celex 31992L0061). Med trehjuliga motorfordon avses dock inte trehjuliga motorcyklar. Direktiv 92/61/EEG har upphävts genom direktiv 2002/24/EG av den 18 mars 2002 om typgodkännande av två- och trehjuliga motorfordon och om upphävande av rådets direktiv 92/61/EEG (EGT L 124, 9.5.2002, s. 1, Celex, 32002L0024).

I direktiv 92/61/EEG fanns ingen uttrycklig definition av trehjuliga motorfordon. Direktivet var tillämpligt på samtliga två- och trehjuliga motorfordon med undantag för exempelvis vissa fordon som är avsedda att styras av fysiskt handikappade. Det enda i direktivet som liknar en definition är den bestämmelse om typgodkännande av två- och trehjuliga motorfordon som anger att de fordon som omfattas av direktivet skall delas in i mopeder (två- och trehjuliga), motorcyklar och trehjuliga motorcyklar. I avsaknad av en klar definition i direktiv 92/61/EEG går det inte att med säkerhet säga vilka trehjuliga motorfordon som åsyftas i skrotbilsdirektivet när det där sägs att skrotbilsdirektivet också omfattar trehjuliga motorfordon som inte är motorcyklar. Den mest rimliga tolkningen är att det är trehjuliga mopeder som avses. Direktiv 2002/24/EG ger ingen klarhet.

Mot bakgrund av att skrotbilsdirektivet inte tydligt pekar ut vilka trehjuliga motorfordon som avses är det tänkbart att direktivet kommer att förtydligas, t.ex. genom lagstiftning på gemenskapsnivå eller genom praxis från EG-domstolen. För att lätt kunna anpassa de svenska reglerna till rättsutvecklingen bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela de föreskrifter som behövs för att de bestämmelser i skrotbilsdirektivet som rör trehjuliga motorfordon skall kunna genomföras i svensk lagstiftning. I lagrådsremissen föreslogs att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skulle ha möjlighet att meddela föreskrifter om att vad som sägs om skrotbil, personbil, buss och lastbil i bilskrottningslagen eller i föreskrifter meddelade med stöd av den lagen även skall gälla i fråga om andra motorfordon. Enligt Lagrådet hade det förslaget en alltför vidsträckt omfattning. Bemyndigandet bör därför avgränsas till föreskrifter som behövs till följd av skrotbilsdirektivet. Med stöd av bemyndigandet är det sedan möjligt att på förordningsnivå genomföra skrotbilsdirektivets krav på att vissa trehjuliga motorfordon exempelvis skall överlämnas till auktoriserade behandlingsanläggningar. Detta kan ske genom att föreskriva att de som yrkesmässigt tar hand om uttjänta mopeder skall omfattas av krav på auktorisation samt att avfall som utgörs av trehjuliga mopeder skall lämnas till sådana auktoriserade skrotare. Det kan även nämnas att Naturvårdsverket har meddelat föreskrifter som i dag är tillämpliga på skrotbilar och som kan behöva göras tillämpliga även på vissa trehjuliga motorfordon som inte är bilar.

Föreskrifter med stöd av bemyndigandet kommer naturligtvis att beredas med företrädare för branschen och andra berörda innan de beslutas.

Regeringens förslag: Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2003.

I fråga om beredningar av kemiska ämnen som omfattas av direktiv 91/414/EEG om växtskyddsmedel eller som är biocidprodukter och omfattas av direktiv 98/8/EG om biocidprodukter, skall 14 kap. 8 c § tillämpas från och med den 30 juli 2004.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Kemikalieinspektionen* och *Kemisk-tekniska leverantörförbundet* har anfört att en övergångsbestämmelse bör införas i enlighet med artikel 22.2 i preparatdirektivet av den innebörden att på beredningar av kemiska ämnen som omfattas av biociddirektivet och växtskyddsmedelsdirektivet (rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden) skall den föreslagna bestämmelsen (8 c § i regeringens förslag) tillämpas först från och med den 30 juli 2004.

Skälen för regeringens förslag: De lagar och författningar som behövs för att följa direktiven skall ha satts i kraft enligt biociddirektivet senast den 13 maj 2000, enligt preparatdirektivet senast den 30 juli 2002, enligt direktivet om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer senast den 17 oktober 2002 och enligt skrotbilsdirektivet senast den 21 april 2002. Lagändringarna bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Som *Kemikalieinspektionen* och *Kemisk-tekniska leverantörförbundet* anfört bör hänsyn tas till övergångsbestämmelsen i artikel 22.2 i preparatdirektivet.

I fråga om de beredningar som omfattas av växtskyddsmedelsdirektivet eller som är biocidprodukter och omfattas av biociddirektivet bör alltså gälla att 8 c § i 14 kap. miljöbalken skall tillämpas från och med den 30 juli 2004.

6 Konsekvenser

För att genomföra biociddirektivet, ämnesdirektivet och preparatdirektivet är det nödvändigt att nya bestämmelser som motsvarar direktivens artiklar 22, 26 och 13 införs i lagform. Artiklarna ställer vissa krav på utformningen av reklam för kemiska produkter. En bestämmelse om skyldighet att lämna viss information finns redan i 42 § förordningen (2000:338) om biocidprodukter. Informationsplikten är alltså ingen nyhet. De nu föreslagna bestämmelserna innebär ett uttryckligt krav på att viss information måste finnas med i reklam för biocidprodukter, farliga kemiska ämnen samt vissa beredningar av kemiska ämnen. Det är tänkbart att den information som måste finnas med i reklam kommer att medföra att visst extra annonsutrymme blir nödvändigt. Därutöver är det möjligt att visst reklammaterial som redan är tryckt inte kommer att kunna användas i oförändrat skick efter den 1 juli 2003. Detta torde dock medföra endast en marginell extrakostnad för annonsören. Några andra konsekvenser av betydelse förutses inte.

Överträdelser av de nya bestämmelserna kommer att kunna sanktioneras med stöd av marknadsföringslagen (1995:450). I fråga om efterlevnaden av bestämmelserna är Kemikalieinspektionen tillsynsmyndighet. Regelverket innehåller redan i dag bestämmelser som kopplar kemikalielagstiftningen till marknadsföringslagen. Enligt 30 § förordningen (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer skall Kemikalieinspektionen göra en anmälan till Konsumentombudsmannen om myndigheten anser att det från hälso- eller miljösynpunkt finns skäl för ett ingripande enligt marknadsföringslagen mot marknadsföringen av kemiska produkter. Ändringarna innebär alltså inget nytt från tillsynssynpunkt.

Ändringarna i 13 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken medför att definitionerna av innesluten användning och avsiktlig utsättning inte utgör hinder för de föreskrifter som behövs för genomförandet av direktivet om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer. Definitionsändringarna innebär inte några praktiska eller ekonomiska konsekvenser för verksamhetsutövarna.

Genom det föreslagna bemyndigandet i bilskrotningslagen (1975:343) ges möjlighet att på förordnings- och föreskriftsnivå genomföra skrotbilsdirektivets krav på att vissa trehjuliga motorfordon skall överlämnas till auktoriserade behandlingsanläggningar samt att omhändertagandet av de uttjänta trehjuliga motorfordonen skall ske på särskilt sätt. Den föreslagna bestämmelsen innebär endast ett bemyndigande att meddela föreskrifter. Följande konsekvenser kan förutses om bemyndigandet utnyttjas för att genomföra skrotbilsdirektivet.

Om kravet att skrotning skall göras av auktoriserade skrotare vidgas till att omfatta vissa trehjuliga motorfordon kommer endast skrotare med auktorisation enligt bilskrotningsförordningen (1975:348) att få ombesörja skrotningen. Skrotaren blir i så fall skyldig att omhänderta det uttjänta fordonet enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om skrotbilsverksamhet (NFS 2002:2). Redan i dag skall uttjänta

trehjuliga motorfordon, liksom alla fordon, skrotas på ett miljömässigt godtagbart sätt. Ändringarna avser alltså inte de miljökrav som ställs på skrotningen. Ett krav om att skrotning skall göras av en auktoriserad skrotare innebär att det blir lättare för myndigheterna att kontrollera att skrotningen verkligen sker på ett miljömässigt godtagbart sätt. Prop. 2002/03:37

7 Författningskommentarer

7.1 Ändringarna i miljöbalken

13 kap. 5 §

Paragrafens lydelse motsvarar definitionen av innesluten användning i direktiv 98/81/EG i dess lydelse efter rättelse i EGT L 93, 8.4.1999, s. 27. För att täcka in det som måste vara syftet med direktivet har i paragrafen valts formuleringen "...eller på annat sätt hanterar". Alla hanteringsformer, inklusive att bli kvitt och att destruera, omfattas av "innesluten användning" i direktivets mening. Se i övrigt allmänmotiveringen i avsnitt 5.3.

13 kap. 6 §

Paragrafens lydelse motsvarar definitionen av avsiktlig utsättning i direktiv 2001/18/EG. Se i övrigt allmänmotiveringen i avsnitt 5.3.

14 kap. 8 a §

Paragrafens lydelse motsvarar artikel 22 i biociddirektivet. Reklambestämmelsen i biociddirektivet gäller endast biocidprodukter som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Biocidprodukt har definierats i förordningen (2000:338) om biocidprodukter. Där sägs att en biocidprodukt är ett kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel enligt definitionerna i 14 kap. miljöbalken och inte är växtskyddsmedel enligt växtskyddsmedeldirektivet. Denna definition är dock något vidare än den i biociddirektivet då den även inkluderar nematoder, insekter och spindeldjur. I förordningen om biocidprodukter har Kemikalieinspektionen bemyndigats att meddela de föreskrifter som behövs till följd av biociddirektivets detaljerade bestämmelser om bl.a. undantag från tillämpningsområdet. Det är alltså genom förordningen om biocidprodukter och de föreskrifter som Kemikalieinspektionen meddelat som man enklast får besked om vilka produkter som omfattas av biociddirektivet.

En annonsör är enligt paragrafen skyldig att i reklamen ge en tydlig och från reklamen i övrigt särskiljbar upplysning att använda biocider på ett säkert sätt och alltid före användning ta del av upplysningen på produktens förpackning och annan produktinformation. Det står annonsören fritt att i upplysningen använda sig av termen biocider eller en närmare beskrivning av den typ av biocid för vilken annonseringen sker. Det kan bli fråga om att i stället skriva eller säga träskyddsmedel, desinfektionsmedel, ytverkande biocider eller antifoulingprodukter.

Annonsören kan således i reklamen exempelvis skriva eller säga att ”Desinfektionsmedel skall användas på ett säkert sätt. Läs alltid upplysningarna på förpackningen och annan produktinformation före användning”.

Reklam för biocidprodukter får heller inte innehålla vissa uttryck såsom ”låg risk”, ”oskadlig” eller liknande. Det är alltså inte tillåtet att använda ordet ”lågriskbiocidprodukt”.

Paragrafen omfattar all reklam för biocidprodukter. Detta innebär att upplysningen och uppmaningen skall finnas med oavsett om reklamen för produkten sker genom annons, TV-reklam eller trycksak.

Se i övrigt allmänmotiveringen i avsnitt 5.1.

14 kap. 8 b §

Paragrafens lydelse motsvarar artikel 26 i rådets direktiv 92/32/EEG om ändring i ämnesdirektivet. Bestämmelsen skall tillämpas oberoende av i vilken medieform reklamen sker, dvs. kraven på utformning av reklamen skall följas oavsett om reklamen för produkten sker genom annons, TV-reklam eller trycksak. Se i övrigt allmänmotiveringen i avsnitt 5.2.

14 kap. 8 c §

Paragrafens lydelse motsvarar artikel 13 i preparatdirektivet. Bestämmelsen skall tillämpas oberoende av i vilken medieform reklamen sker, dvs. kraven på utformning av reklamen skall följas oavsett om reklamen för produkten sker genom annons, broschyr, TV-reklam eller trycksak. Denna bestämmelse skall tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av lagen (2000:275) om distansavtal. Se i övrigt allmänmotiveringen i avsnitt 5.2.

7.2 Ändringarna i bilskrotninglagen (1975:343)

2 §

Med stöd av bemyndigandet får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela de föreskrifter om vissa trehjuliga motorfordon som behövs för genomförandet av skrotbilsdirektivet.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 5 och 6 §§ skall ha följande lydelse samt att det i miljöbalken skall införas två nya paragrafer, 14 kap. 7 a § och 7 b §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

5 §

Med innesluten användning avses en verksamhet där någon modifierar organismer genetiskt eller odlar, förvarar, använder, transporterar, destruerar eller gör sig kvitt sådana genetiskt modifierade organismer och där specifika inneslutningsåtgärder används för att begränsa dessa organismers kontakt med *allmänheten och miljön*.

Med innesluten användning avses en verksamhet där någon modifierar organismer genetiskt eller odlar, förvarar, använder, transporterar, destruerar eller gör sig kvitt sådana genetiskt modifierade organismer och där specifika inneslutningsåtgärder används för att begränsa dessa organismers kontakt med *och åstadkomma en hög grad av säkerhet för allmänheten och miljön*.

6 §

Med avsiktlig utsättning avses ett avsiktligt införande av genetiskt modifierade organismer i miljön utan någon särskilt inneslutning

Med avsiktlig utsättning avses ett avsiktligt införande av genetiskt modifierade organismer i miljön utan *användning av sådana inneslutningsåtgärder som avses i 5 §*.

14 kap.

7 a §

Reklam för ett kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel som inte är ett växtskyddsmedel enligt rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden (biocidprodukt) skall innehålla en upplysning om att produkten måste användas på ett säkert sätt samt en uppmaning om att alltid före användningen läsa den etikett som finns på produktens förpackning

och annan produktinformation. Upplysningen och uppmaningen skall lämnas på sådant sätt att de tydligt kan urskiljas från annan information.

Uttryck som "låg risk", "inte giftig", "oskadlig" eller liknande som anger att produkten inte är farlig eller kan leda till en underskattning av de faror som är förknippade med produkten, får inte förekomma i reklam för biocidprodukter.

7 b §

Reklam för en beredning av kemiska ämnen skall, om reklamen gör det möjligt för en enskild person att ingå köpeavtal utan att först ha sett den etikett eller förpackning som beredningen är avsedd att levereras med, innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som är angiven på etiketten eller förpackningen.

Förslag till lag om ändring i bilskrotningslagen (1975:343)

Prop. 2002/03:37
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att det i bilskrotningslagen (1975:343) skall införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva att vad som sägs om skrotbil, personbil, buss och lastbil i denna lag eller i föreskrifter meddelade med stöd av denna lag även skall gälla för andra fordonslag.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2002/03:37
Bilaga 2

Gentekniknämnden, Konsumentverket, Konsumentombudsmannen, Statens räddningsverk, Läkemedelsverket, Statens Jordbruksverk, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Vägverket, Arbetsmiljöverket, Skogsstyrelsen, Statens utsädeskontroll, BIL Sweden, Ekologiska Lantbrukarna, Industrin för växt och träskydd, Kooperativa förbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets delegation för marknadsrätt, Plast & Kemibranscherna, Svensk handel, Sveriges Bilskrotares Riksförbund, Sveriges Konsumentråd, Sveriges Konsumenter i Samverkan och Sveriges Utsädesförening.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 13 kap. 5 och 6 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i balken skall införas tre nya paragrafer, 14 kap. 8 a–8 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.5 §¹³

Med innesluten användning avses en verksamhet där någon modifierar organismer genetiskt eller odlar, förvarar, använder, transporterar, *destruerar eller* gör sig kvitt sådana genetiskt modifierade organismer och *där* specifika inneslutningsåtgärder *används* för att begränsa dessa organismers kontakt med allmänheten och miljön.

Med innesluten användning avses en verksamhet där någon

1. modifierar organismer genetiskt eller odlar, förvarar, transporterar, *destruerar*, gör sig kvitt *eller på annat sätt hanterar* sådana genetiskt modifierade organismer och

2. *använder* specifika inneslutningsåtgärder för att begränsa dessa organismers kontakt med allmänheten och miljön *och åstadkomma en hög grad av säkerhet för allmänheten och miljön.*

6 §

Med avsiktlig utsättning avses ett avsiktligt införande av genetiskt modifierade organismer i miljön utan *någon särskild inneslutning.*

Med avsiktlig utsättning avses ett avsiktligt införande av genetiskt modifierade organismer i miljön utan *användning av sådana inneslutningsåtgärder som avses i 5 §.*

14 kap.

8 a §

Om en kemisk produkt är en biocidprodukt enligt bestämmelser som meddelats med stöd av denna balk och omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden gäller följande.

¹³ Senaste lydelse 2000:119.

Reklam för produkten skall innehålla en upplysning om att biocider måste användas på ett säkert sätt samt en uppmaning att alltid före användningen läsa den etikett som finns på produktens förpackning och annan produktinformation. Upplysningen och uppmaningen skall lämnas på sådant sätt att de tydligt kan urskiljas från annan information.

I stället för ordet biocider får i upplysningen användas en korrekt beskrivning av den typ av biocider som produkten tillhör.

Uttryck som "låg risk", "inte giftig", "oskadlig" eller liknande som anger att produkten inte är farlig eller kan leda till en underskattning av de faror som är förknippade med produkten får inte förekomma i reklam för biocidprodukter.

8 b §

I reklam för ett farligt kemiskt ämne skall anges den farlighetskategori eller de farlighetskategorier som ämnet tillhör. Detta gäller om ämnet är kategoriserat som explosivt, oxiderande, brandfarligt, mycket brandfarligt, extremt brandfarligt, giftigt, mycket giftigt, hälsoskadligt, frätande, irriterande, allergiframkallande, cancerframkallande, mutagent, reproduktionstoxiskt eller miljöfarligt.

8 c §

Om reklam för en beredning av kemiska ämnen gör det möjligt för en enskild person att ingå köpeavtal utan att först ha sett den etikett eller förpackning som beredningen är avsedd att levereras med, skall reklamen innehålla en upplysning om den typ

*eller de typer av fara som angetts
på etiketten eller förpackningen.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2. I fråga om beredningar av kemiska ämnen som omfattas av direktiv 91/414/EEG av den 19 augusti 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden eller som är biocidprodukter och omfattas av direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, skall 14 kap. 8 c § tillämpas från och med den 30 juli 2004.

Förslag till lag om ändring i bilskrotningslagen (1975:343)

Prop. 2002/03:37
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att det i bilskrotningslagen (1975:343) skall införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att vad som sägs om skrotbil, personbil, buss och lastbil i denna lag eller i föreskrifter meddelade med stöd av denna lag även skall gälla i fråga om andra slag av motorfordon.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2002-12-09

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 28 november 2002 (Miljödepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i bilskrotningslagen (1975:343).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Cecilia Nermark Torgils och ämnessakkunniga Karin Berkestad.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

14 kap.

Allmänt

I kapitlet finns bestämmelser om kemiska produkter och biotekniska organismer. Bestämmelserna i 7 § tar bl.a. sikte på farlighetsklassificering och 8 § handlar om bl.a. märkning av produkter. Paragraferna är allmänt utformade och kompletteras i 24 § med ett bemyndigande enligt vilket regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter i de frågor som avses i paragraferna. Närmare bestämmelser om farlighetsklassificering och märkning finns i flera olika EG-direktiv. Dessa bestämmelser har implementerats i svensk rätt med stöd av bemyndigandet i 24 §.

Enligt det nu framlagda förslaget skall kapitlet kompletteras med tre nya paragrafer om reklam. Paragraferna är föranledda av bestämmelser i olika direktiv. Något bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter i de frågor som behandlas i paragraferna föreslås dock inte, utan avsikten synes ha varit att samtliga bestämmelser som behövs för implementeringen skall finnas i lagen.

Även om det skulle kunna hävdas att 24 § första stycket andra meningen ger visst utrymme för delegation i nu förevarande hänseenden, förordar Lagrådet att det införs en regel om delegation även i förhållande till de föreslagna nya paragraferna. Om föreskrifter utfärdas på lägre nivå, kan den i balken intagna regleringen förenklas samtidigt som bruket av sådana föreskrifter möjliggör en smidigare anpassning till direktivens bestämmelser. Den i förslaget valda uppläggningsgrad leder ofrånkomligen till att det uppstår en obalans i detaljeringsgrad mellan de olika paragraferna i kapitlet. Det skall också noteras att reklambestämmelsernas tillämpningsområde inte kan avgöras utan att man tar del av de bestämmelser om farlighetsklassificering och märkning som i svensk rätt

återfinns i föreskrifter. Lagrådet anser sig emellertid inte ha underlag för att föreslå en principiellt annan reglering och utgår därför i det följande från det i remissen framlagda förslaget.

Prop. 2002/03:37
Bilaga 4

8 a §

I paragrafen finns bestämmelser om reklam för s.k. biocidprodukter. I första stycket anges vilka produkter som bestämmelserna avser. Detta sker genom hänvisningar till dels bestämmelser som meddelats med stöd av balken, dels det s.k. biociddirektivet. Den dubbla hänvisningen har motiverats med att de svenska bestämmelserna är något vidare än bestämmelserna i biociddirektivet. Avsikten synes emellertid ha varit att den nu föreslagna regleringen skall överensstämma med biociddirektivets. Enligt Lagrådets uppfattning finns det under sådana omständigheter inte skäl att i den svenska lagtexten hänvisa till de svenska bestämmelserna. Detta gäller särskilt som de svenska bestämmelserna anknyter till dem som finns i biociddirektivet (se 2 § förordningen [2000:338] om biocidprodukter och 20 kap. 1 och 2 §§ Kemikalieinspektionens föreskrifter [KIFS 1998:8] om kemiska produkter och biotekniska organismer).

Med beaktande härav och av vad som inledningsvis anförts skulle paragrafen, med vissa justeringar av mer redaktionell art, förslagsvis kunna ges följande lydelse:

”I reklam för sådana biocidprodukter som avses i artikel 2.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden och som inte omfattas av undantagen i artikel 1.2 skall följande iakttas.

Reklamen skall innehålla en tydlig och från reklamen i övrigt särskiljbar uppmaning att använda biocider på ett säkert sätt och alltid före användning ta del av upplysningarna på produktens förpackning och annan produktinformation. I uppmaningen får ordet ”biocider” ersättas med en beskrivning av den typ av biocider som produkten tillhör.

Uttryck som ”låg risk”, ”inte giftig”, ”oskadlig” eller liknande som anger att produkten inte är farlig eller som kan leda till en underskattning av de faror som är förenade med produkten får inte förekomma i reklamen.”

8 b §

Bestämmelserna i paragrafen grundas på artikel 26 i det s.k. ämnesdirektivet. De angivna femton farlighetskategorierna överensstämmer med kategorierna i artikel 2.2 i direktivet.

Såväl i direktivet (bilaga 1) som i myndighetsföreskrifter har förtecknats ämnen som ansetts som farliga. Av artikel 6 i direktivet följer att tillverkare och andra kan ha skyldighet att förse allmänheten med uppgifter också med avseende på ämnen som ännu inte kommit med på listan. Detta får förutsättas gälla också skyldigheten att i reklam ange farlighetskategori. Enligt huvudregeln i 6 § KIFS 1994:2 är det också den som släpper ut produkten (ämnet eller beredningen) på marknaden som skall klassificera den med avseende på hälso- och miljöfarlighet. Det i

andra meningen valda uttrycket ”är kategoriserat” – som antyder att det finns ett beslut – kan därför leda fel.

Med utgångspunkt i vad nu sagts bör paragrafen kunna utformas på förslagsvis följande sätt:

”I reklam för ämnen som är farliga enligt artikel 2.2 i rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2001/59/EG, och som inte omfattas av undantagen i artikel 1.2 skall anges den farlighetskategori eller de farlighetskategorier som ämnet tillhör.”

8 c §

Bestämmelsen ger i sin föreslagna formulering intryck av att alla beredningar av kemiska ämnen är farliga och att det endast gäller att ge den presumtive köparen upplysning om vilken typ av fara det är fråga om. Det är emellertid tydligt att det också finns ofarliga beredningar på vilka paragrafen inte är tillämplig. En mera adekvat formulering kunde enligt Lagrådets mening vara följande:

”I reklam för en beredning av kemiska ämnen, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som beredningen är avsedd att levereras med, skall, om beredningen är farlig enligt artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, reklamen innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som skall anges på etiketten eller förpackningen.”

Förslaget till lag om ändring i bilskrotningslagen

1 a §

Eftersom paragrafen endast har till syfte att implementera bestämmelser i det s.k. bilskrotningsdirektivet, synes det föreslagna bemyndigandet ha fått en alltför vidsträckt omfattning. Lagrådet finner därför att paragrafens närmare utformning bör ytterligare övervägas.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 januari 2003

Närvarande: Statsministern Persson, ordförande, statsråden Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, Pagrotsky, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson J. O., Sommestad, Karlsson H., Lund, Nykvist, Andnor, Nuder, Hallengren, Björklund

Föredragande: statsrådet Sommestad

Regeringen beslutar proposition Reklam för kemiska produkter, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i miljöbalken		32001L0018 31998L0008 31992L0032 31999L0045
Lag om ändring i bilskrotningslagen	1 a §	32000L0053
